

MUSIKEN SOM UTBRYTARKONST

I want to get out while I still can, I want to be like Harry Houdini

Elvis Costello, *The Invisible Man*

Vad är det som gör musiken viktig för mig? Är tankarna på musiken ett sätt att komma in på det som rör min relation till andra människor, idén om samhället, det som gör livet laddat och riskfyllt? Vad betyder ordet bråk i sammanhanget? Och ordet flykt? Är den viktiga musiken rentav en flykt från musiken, bort från det som stänger inne ljuden genom att definiera dem som just musik?

Det här numret av ArtMonitor handlar om framförallt en sak: behovet av att hitta fler sätt att tala om och reflektera över musiken. Att diskutera musikens plats i våra liv som passager och genomgångsverkligheter, som något som befinner sig i ständig rörelse i stället för att vara stationärt och statiskt. Musiken som en serie experimentella metoder som sätter inte bara ljudvågorna i svängning utan också själva idén om det som låter.

I grunden rör detta frågan om musikens förändringar över tid, och därmed också relationen mellan skapande och forskning: Vad är det som får musiken att ta de nödvändiga stegen ut i det okända, in i något som inte fanns där förut? Och vad krävs för att vi skall förstå vad det handlar om?

Numret består av 12 essäer, samt 12 fotografier av konstnären Cecilia Grönberg som har porträtterat Artisten i Göteborg, det hus som rymmer Högskolan för scen och musik. Att det har blivit just 12 texter är delvis en slump. Men som ordningsprincip har siffran 12 sedan länge magiska innebörder i musikskapandet. Den har med tidens mätande att göra, med årets 12 månader och urtavloras 12 timmar. Den väster-

ländska skalans 12 toner är utgångspunkten för Johann Sebastian Bachs preludier och fugor i *Das wohltemperierte Klavier* och för skapandet av Arnold Schönbergs seriella tolvtonsteknik i början av 1920-talet. Men de är i lika hög grad förutsättningen för bluesmusikens uppdelningar i tolv takter och den digitala erans myriader av olika stiluttryck. I systematiseringen av de 12 tonerna uppstår musikens regelverk, de idéer om början, mitt och slut som placerar klangerna i specifika och genrebundna koordinatsystem. Här finns friheten såväl som fängelset.

Men hur blir de här ordningarna en del av det egna livet? En god vän berättar att hon för ett tag sedan intervjuat en numerolog som bland annat talat om betydelseerna av siffran 13. Jag nämner mitt arbete med ArtMonitor-numret, och frågar sedan hur hon uppfattar relationen mellan 13 och 12. Hon svarar omedelbart: Det är ju 13-1! Enligt numerologen är det inte 13 man bör vara ängslig för utan 1. Aha, tänker jag, det enda, det slutna. Det är när musiken alltför mycket inriktar sig på det enhetliga som den förlorar sin rörlighet, sin förändringskapacitet, sin kommunikation utanför det skrämmässiga. Faran ligger i att uppfatta 12 som ett slutet system.

Funderingarna fortsätter in i läsningen av den brittiske psykoanalytikern Adam Phillips fascinerande essä *Houdini's Box, On the Arts of Escape* (Faber and Faber, 2001), en bok som, även om den inte nämner det uttryckligen, fångar mycket av musikens dilemma. Den fria musiken är också den en utbrytarkonst i Harry Houdinis anda. Ett av Houdinis mest berömda trick, The Chinese Water Torture Cell, brukade inledas med att en orkester framförde melodin *Asleep in the Deep*. Kanske är det i detta tillstånd, mitt emellan sömn och vakenhet, mellan det som har varit och det som skall komma, som den nya musiken föds? Den som bär drömmens förtecken?

Alltihop förtätas för min del under My Bloody Valentines fabulösa framträdande under Way Out West-festivalen i Göteborg, 15 augusti

2009. De disigt undflyende sångerna, så märkligt försjunkna i sin egen långsamhetstid, når en kulmen i slowmotionepoet *When You Sleep*. Musiken målar upp ett undervattensrike där klangerna glider viktlost omkring, och plötsligt är det som om gruppen hade fått två extra medlemmar. Mitt i det psykedeliska oväsendet står Harry Houdini och Kapten Nemo där och manövrerar de magnifika försöken att bryta sig ur tidens fångelse. Men vet du vad? Harry Houdini och Kapten Nemo är bara pseudonymer. Det är du och jag som står där.

Magnus Haglund, redaktör för detta nummer av ArtMonitor